

RAPORTUL
cu privire la realizarea PROGRAMULUI NAȚIONAL pentru supravegherea și
combaterea rezistenței la antimicrobiene pentru anii 2023-2027
aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 697/2023

Perioada raportării: anul 2024

Programul Național pentru supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene pentru anii 2023-2027 (în continuare Program) este un document de politică pe termen mediu care stabilește intervențiile prioritare în domeniul combaterii rezistenței la antimicrobiene la nivel național, direcționate spre asigurarea sănătății și bunăstării durabile a populației umane și animale.

Raportul de monitorizare a procesului de implementare a Programului, constituie o evaluare complexă a acțiunilor realizate și rezultatelor înregistrate pe parcursul anului 2024, la executarea Planului de acțiuni al Programului prenotat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 697/2023.

Planul de acțiuni privind implementarea Programului, reprezintă platforma de funcționare a celor 3 obiective specifice, după cum urmează:

Obiectivul general 1. Consolidarea capacităților naționale și mecanismelor de coordonare și elaborarea de politici în sectorul uman, veterinar și agricol, pentru accelerarea răspunsului intersectorial în combaterea rezistenței la antimicrobiene precum și pentru prevenirea și controlul infecțiilor în instituțiile medicale și din domeniul veterinar, până în anul 2027:

1. Armonizarea legislației naționale la standardele UE și dezvoltarea mecanismelor de implementare a cadrului normativ de reglementare a utilizării antimicrobienelor de uz uman și veterinar, către anul 2027.
2. Eficientizarea mecanismelor de coordonare, comunicare și colaborare intersectorială și pledoarie pentru sporirea vigilenței și a măsurilor de redresare a situației privind rezistența antimicrobiană, către anul 2027.
3. Fortificarea rețelei naționale de laborator pentru supravegherea rezistenței la antimicrobiene pe segmentele uman, veterinar și agricol și asigurarea accesului la servicii de diagnosticare adecvate în conformitate cu metodologia internațională standardizată, către anul 2027.
4. Consolidarea capacităților naționale în domeniul supravegherii și controlului bolilor infecțioase, prevenirii și controlului infecțiilor asociate asistenței medicale (IAAM), prin intervenții bazate pe dovezi, către anul 2027.
5. Consolidarea capacităților naționale în domeniul de prevenire și control al infecțiilor în domeniul veterinar și agricol privind rezistența la antimicrobiene către anul 2027.

Obiectivul general 2. Creșterea gradului de conștientizare privind rezistența la antimicrobiene a populației generale și a profesioniștilor din sănătatea umană și animală către anul 2027:

1. Dezvoltarea programelor informativ-explicative, orientate către populația generală și populația din grupurile vulnerabile, către anul 2027.
2. Integrarea domeniului rezistenței la antimicrobiene în programele de fortificare profesională, în sectorul sănătății umane și animale, agricol și mediu, către anul 2027.
3. Realizarea cercetărilor, inclusiv a celor aplicative, pentru dezvoltarea și evaluarea intervențiilor multisectoriale pe domeniul rezistenței la antimicrobiene, către anul 2027.

Obiectivul general 3. Consolidarea mecanismelor de introducere pe piață, prescriere și eliberare a preparatelor antimicrobiene în sectorul uman, veterinar și agricol în

conformitate cu standardele naționale și internaționale, pentru prevenirea și controlul rezistenței la antimicrobiene, către anul 2027:

1. Fortificarea procedurilor de autorizare privind plasarea pe piață și monitorizarea consumului de antimicrobiene de uz uman și veterinar, precum și procedurilor de achiziționare centralizată a antimicrobienulelor de uz uman și veterinar, către anul 2027.
2. Monitorizarea circulației pe piață a antimicrobienulelor destinate consumului în domeniul uman, veterinar și agricol și microorganismelor rezistente circulante la om, animale și în produsele alimentare de origine animală și furaje, în special, celor comune omului, către anul 2027.
3. Dezvoltarea și promovarea programelor de monitorizare a consumului de antimicrobiene la nivel de instituții medicale pentru prescrierea rațională a antimicrobienulelor în baza rezultatelor microbiologice, către anul 2027.

Pe parcursul anului 2024, Ministerul Sănătății, de comun cu instituțiile responsabile și parteneri, au realizat un șir de activități în vederea realizării planului prenotat care sunt reflectate în tabelul de mai jos (anexa nr.2).

În conformitate cu principiile de evaluare și monitorizare a documentelor de politici, actualul Program este monitorizat prin prisma progresului și a impactului produs, fiind utilizată metodologia de:

- Evaluare și analiză a acțiunilor realizate de către autorități prin prisma prevederilor Planului de acțiuni;
- Măsurarea progresului cantitativ și calitativ al executării acțiunilor de competență conform Planului de acțiuni;
- Identificarea riscurilor pentru implementarea Planului.

Raportul cuprinde:

1. Analiza acțiunilor și a progreselor raportate de instituțiile responsabile;
2. Evaluarea calitativă și cantitativă a realizării acțiunilor în baza indicatorilor de progres și a rezultatelor scontate, raportate la obiectivele specifice Programului prenotat;

În procesul de evaluare a rezultatelor obținute și indicatorilor de progres, pentru aprecierea acțiunilor întreprinse, sunt utilizate calificative: „Realizat”, „Parțial Realizat” și „Nerealizat”.

Raportul
privind realizarea prevederilor Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene pe anul 2024

Nr. crt.	Acțiunile întreprinse pentru realizarea obiectivelor	Termen de realizare	Instituție responsabilă	Costuri	Activități și indicatori realizați
Obiectivul general 1. Consolidarea capacităților naționale și mecanismelor de coordonare și elaborarea de politici în sectorul uman, veterinar și agricol, pentru accelerarea răspunsului intersectorial în combaterea rezistenței la antimicrobiene precum și pentru prevenirea și controlul infecțiilor în instituțiile medicale și din domeniul veterinar, până în anul 2027					
Obiectiv specific 1.1. Armonizarea legislației naționale la standardele UE și dezvoltarea mecanismelor de implementare a cadrului normativ de reglementare a utilizării antimicrobienelor de uz uman.					
1.1.1	Armonizarea legislației europene în domeniul consumului de antimicrobiene în sectorul uman și veterinar. Regulament (UE) 2019/6 din 11 decembrie 2018, privind produsele medicinale veterinare și de abrogare a Directivei 2001/82/CE, Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/1255 al Comisiei din 19 iulie 2022 de desemnare a antimicrobienelor sau a grupurilor de antimicrobiene rezervate pentru tratamentul anumitor infecții la oameni. Decizia de punere în aplicare (UE) 2020/1279 a Comisiei din 17 noiembrie	2023-2027	MAIA (Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare) ANSA (Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor) MS (Ministerul Sănătății) AMDM (Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale)		Indicator parțial realizat 1. ANSA a transpus Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/1255 al Comisiei din 19 iulie 2022 de desemnare a antimicrobienelor sau a grupurilor de antimicrobiene rezervate pentru tratamentul anumitor infecții la oameni, prin <i>Ordinul ANSA nr. 409/2023 cu privire la modificarea Ordinului directorului general al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor nr. 5 din 13.01.2021 „Privind aprobarea listei substanțelor active din punct de vedere farmacologic și clasificarea lor în funcție de limitele reziduale maxime din produsele alimentare de origine animală”</i> (Publicat: 29.08.2023 în Monitorul Oficial nr. 332-333 art.848). 2. A fost transpusă Decizia de punere în aplicare (UE) 2020/1729 a Comisiei din 17 noiembrie 2020 privind monitorizarea și raportarea rezistenței la antimicrobiene a bacteriilor zoonotice și comensale prin <i>Ordinul comun ANSA/ ANSP nr. 488 din 07.08.2024 Cu privire la sistemul de monitorizare a rezistenței la antimicrobiene a bacteriilor zoonotice și comensale de la animale de fermă și din alimente de origine animală, în contextul implementării abordării „O singură sănătate”</i> (Publicat: 29-08-2024 în Monitorul Oficial nr. 373-376 art. 686).

	2020 privind monitorizarea și raportarea rezistenței la antimicrobiene a bacteriilor zoonotice și comensale.				
1.1.2	Revizuirea și implementarea protocoalelor clinice naționale în baza recomandărilor OMS privind gruparea antimicrobienelelor în grupuri „access”, „watch”, „reserve”..	2023-2027	MS, AMDM ANSA, Universitatea de Stat de Medicină și farmacie (USMF) „Nicolae Testemițanu”		Indicator parțial realizat Este în proces de elaborare Procedura operațională standardizată privind examinarea și avizarea proiectelor actelor normative de standardizare a serviciilor de sănătate (<i>ghiduri practice, protocoale clinice, standarde medicale, algoritmi de conduită medicală</i>) în conformitate cu recomandările OMS privind gruparea antimicrobienelelor în grupuri „access”, „watch”, „reserve”. Standardele de evaluare și acreditare în sănătate au fost revizuite, actualizate și aprobate prin Ordinul MS nr.660 din 05.08.2024. În Standardele de evaluare și acreditare a prestatorilor de servicii medicale de diferit nivel sunt incluse criteriile ce vizează utilizarea rațională a antimicrobienelelor.
1.1.3	Realizarea schimbului de informații și bune practici între sistemul de sănătate național/regional / internațional privind monitorizarea consumului antimicrobienelelor	2027	MS; Instituțiile medico-sanitare publice (IMSP); ANSP; AMDM		Indicator parțial realizat 1. AMDM - organizarea ședinței comune specialiștii AMDM și Organizația Mondială a Sănătății cu privire la furnizarea pe platforma regională a datelor de import a antimicrobienelelor. Completarea Chestionarului pentru analiza progresului în prevenirea și combaterea rezistenței antimicrobiene în Republica Moldova, pe domeniul de competență a AMDM. 2. MAIA a participat în perioada 04-06 iunie 2024, la cursul de instruire în domeniul „Sistemul de supraveghere a medicamentelor de uz veterinar, în cadrul vizitei misiunii de experți din Saxonia de Jos (Republica Federală Germană) cu abordarea inclusiv a tematicii legate de minimizare consumului de antibiotice în fermele de animale. 3. ANSP a organizat și a participat la ateliere de lucru privind:

				- implementarea Ghidurilor: Detectarea mecanismelor de rezistență la antimicrobiene, interpretarea, aplicarea clinică a rezultatelor și Diagnosticul meningitelor bacteriene acute, 29 martie 2024. Dispoziția MS nr. 98 din 29 februarie 2024 - Bunele practici în prelevarea biosubstratelor de la copii internați- 11 iunie 24. Dispoziția ANSP nr. 86-d din 5 iunie 2024. - prezentarea sistemului de monitorizare a rezistenței la antimicrobiene a bacteriilor zoonotice și comensale de la animale de fermă și din alimente de origine animală, în contextul implementării abordării „O singură sănătate”, 6 septembrie 2024. Dispoziția MS 386-d din 30 august 2024. - actualizarea regulamentului sistemului național de supraveghere epidemiologică a rezistenței la antimicrobiene 24 octombrie 2024. Dispoziția MS nr. 484-d din 18 octombrie 2024. - identificare și testarea sensibilității la antifungice a Candida spp. 16 decembrie 2024. Dispoziția ANSP nr. 182-d din 03 decembrie 2024. Totodată, a fost asigurată participarea în cadrul USAID/Moldova Global Health Security Antimicrobial Resistance Co-Design and Coordination Meeting 14-16th October 2024.
1.1.4	Elaborarea și implementarea mecanismului de schimb de informații și bune practici între autoritățile naționale vizate	2027	MS; MM; ANSA; AMDM	Indicator parțial realizat AMDM/USMF au organizat și au participat la ședința tematică cu coordonatorii proiectului PhageLandl, cu privire la planificarea schimbului de informații privind datele de import a antimicrobienuilor.
Obiectiv specific 1.2 Eficientizarea mecanismelor de coordonare, comunicare și colaborare intersectorială și pledoarie pentru sporirea vigilenței și a măsurilor de redresare a situației privind rezistența antimicrobiană, către sfârșitul anului 2027.				

1.2.1	Instituirea Consiliului național intersectorial de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene, cu aprobarea regulamentului de activitate	Trimestrul II 2024	MS; MAIA; MM; ANSA; AMDM; ANACEC; CAPCS; CRDV; USMF „Nicolae Testemițanu”		Indicator parțial realizat - În contextul scrisorii Ministerului Sănătății nr. 09/3413 din 04.09.2024 privind solicitarea desemnării în calitate de membri ai Consiliului național intersectorial de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene și membri ai grupului de lucru cu privire la elaborarea Regulamentului de activitate a Consiliului, au fost desemnate persoane responsabile din partea: MAIA; MM; MEC; ANSA; ANACEC; AMDM; CNAM; CAPCS; CRDV; USMF „Nicolae Testemițanu”. - A fost elaborat proiectul de ordin privind instituirea Consiliului național intersectorial de coordonare a Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene pentru anii 2023-2027. A fost elaborat proiectul de regulament de activitate al Consiliului național.
1.2.2	Instituirea comitetelor tehnice (grupuri de lucru) sectoriale (departamentale) de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene	Trimestrul II 2024	MS; MAIA; MM; ANSA; AMDM; CRDV; USMF „Nicolae Testemițanu”		Indicator parțial realizat A fost elaborat proiectul de Ordin MS de instituire a comitetului tehnic sectorial (departamental) de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene, întru elaborarea regulamentului de activitate.
1.2.3	Instruirea reprezentanților autorităților vizate și instituțiilor subordonate privind supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene.	2023-2027	MS, MAIA, MM(Ministerul Mediului), ANSA, AMDM, CNAM(Compania Națională de Asigurări), ME(Ministerul Educației și		Indicator realizat 1. USMF “Nicolae Testemițanu” a organizat ședințe de instruire (atelier de lucru, mese rotunde etc.): 102 persoane instruite; Conferința științifică națională cu participare internațională „Prevenirea și controlul infecțiilor asociate asistenței medicale”, 514 participanți. 2. ANSP a organizat atelier de lucru cu referință la rezistența antimicrobiană: - Atelierul de lucru privind implementarea Ghidurilor: „Detectarea mecanismelor de rezistență la antimicrobiene, interpretarea,

			Cercetării), ANACEC (Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare), USMF „Nicolae Testemițanu”, Colegiul Medicilor Veterinari, OMS, WOA	aplicarea clinică a rezultatelor” și „Diagnosticul meningitelor bacteriene acute”, 29 martie 2024. Dispoziția MS nr. 98-d din 29 februarie 2024. - Atelierul de lucru de prezentare a sistemului de monitorizare a rezistenței la antimicrobiene a bacteriilor zoonotice și comensale de la animale de fermă și din alimente de origine animală, în contextul implementării abordării „O singură sănătate”, 6 septembrie 2024. Dispoziția MS nr. 386-d din 30 august 2024. - Atelier de lucru privind actualizarea regulamentului sistemului național de supraveghere epidemiologică a rezistenței la antimicrobiene 24 octombrie 2024. Dispoziția MS nr. 484-d din 18 octombrie 2024. - Atelier de instruire privind identificarea și testarea sensibilității la antifungice a Candida spp. în contextul implementării supravegherii infecțiilor fungice invazive la 16 decembrie 2024. Dispoziția ANSP nr. 182-d din 03 decembrie 2024.
1.2.4	Realizarea activităților de supraveghere și combatere a rezistenței la antimicrobiene la nivel intrasectorial (sănătate umană și animală și mediu)	2027	ANSP ANSA MM	<i>Indicator realizat parțial</i> ANSP a participat la raportarea de supraveghere. În anul 2024 a fost publicat raportul privind indicii de rezistență a microorganismelor aflate sub supravegherea RAM (sănătatea umană) pentru anul 2023, disponibil la: https://ansp.md/wp-content/uploads/2024/10/Analiza-profilurilor-si-mecanismelor-de-rezistenta-2023-SNSE-RAM.pdf Datele privind rezistența la antimicrobiene pentru anul 2024 au fost raportate către CAESAR și urmează a fi elaborat raportul în trimestrul II al anului 2025.
Obiectiv specific 1.3 Fortificarea rețelei naționale de laborator pentru supravegherea rezistenței la antimicrobiene pe segmentele uman, veterinar și agricol și asigurarea accesului la servicii de diagnosticare adecvate în conformitate cu metodologia internațională standardizată, către anul 2027.				
1.3.1	Asigurarea implementării sistemului național de supraveghere epidemiologică a rezistenței la	2023-2027	MS, ANSP Centrul pentru achiziții publice centralizate în	<i>Indicator parțial realizat</i> 1. ANSP nu a recepționat pentru anul 2024 solicitări de înrolare în rețeaua Sistemului Național de Supraveghere a rezistenței la antimicrobiene.

	antimicrobiene în domeniul sănătății umane și asigurarea interoperabilității și a schimbului de date cu sistemele informaționale din domeniu.		sănătate (CAPCS) IMS, OMS		2. CAPCS a inițiat și desfășurat două proceduri de achiziție publică, în baza demersului ANSP nr. 01-16-3024 din 08.07.2024, după cum urmează: - nr. ocds-b3wdp1-MD-1726751946595 privind Achiziționarea reagenților, testelor și consumabilelor de laborator pentru realizarea Programul Național pentru anul 2025; link:https://mtender.gov.md/tenders/ocds-b3wdp1-MD1722265722924?tab=contract-notice - nr. ocds-b3wdp1-MD-1732633529075 privind Achiziționarea consumabilelor, reagenților de laborator și alte produse de uz medical realizarea Programul Național pentru anul 2024 (repetat). link:https://mtender.gov.md/tenders/ocds-b3wdp1-MD-1732633529075?tab=contract-notice
1.3.2	Fortificarea capacității laboratorului de referință în testarea rezistenței la antimicrobiene prin asigurarea cu posibilități sporite de a efectua teste de laborator specializate pe segmentele uman și veterinar.	2023-2027	MS, ANSP ANSA, CRDV, OMS		Indicator parțial realizat În anul 2024 Laboratorul microbiologic al ANSP a procesat și confirmat 2141 izolate de bacterii cu suspjecție la mecanisme de rezistență. ANSP a recepționat 127 tulpini izolate de <i>Salmonella spp.</i> de la IP CRDV.
1.3.3	Acreditarea/reacreditarea laboratoarelor din cadrul rețelei de supraveghere rezistența antimicrobiană la ISO 15189 și SM EN ISO/IEC 17025	2023-2027	MS, ANSP, OMS		Indicator realizat Laboratorului microbiologic din cadrul ANSP a fost acreditat ca laborator medical în corespundere cu ISO 15189 (februarie 2023) și ulterior, reevaluat de către MOLDAC în noiembrie 2024. În rezultat, MOLDAC a emis Certificat de acreditare nr. LM-007 din 31.12.2024 https://ansp.md/wp-content/uploads/2025/02/Certificat-ANSP-LM-007-din-31.12.2024.pdf Laboratorul național de referință în infecții asociate asistenței medicale și rezistența la antimicrobiene, infecții bacteriene și

				parazitoze (cu statut de direcție) a fost evaluat în vederea acreditării ca laborator de încercări în corespundere cu SM EN ISO/IEC 17025 de către MOLDAC pe parametrul privind „Determinarea sensibilității microorganismelor la preparatele antimicrobiene/ Detectarea fenotipică a mecanismelor de rezistență la microorganismele Gram negative (<i>Salmonella spp.</i>)” Standardele de evaluare și acreditare în sănătate au fost revizuite, actualizate și aprobate prin Ordinul MS nr.660 din 05.08.2024. În Standardele de evaluare și acreditare a prestatorilor de servicii medicale de laborator sunt incluse criteriile ce vizează diagnosticul etiologic a IAAM și rezistența antimicrobiană.
1.3.4	Organizarea controlului calității investigațiilor în cadrul rețelelor prin testări de intercomparare, controale externe de calitate, inclusiv în domeniul rezistenței la antimicrobiene la nivel național.	2023-2027	MS, ANSP, OMS	Indicator realizat Laboratorul microbiologic ANSP a participat la controlul extern de calitate la nivel internațional pentru identificarea și testarea sensibilității la antimicrobiene (tulpini izolate), organizat de provider internațional UK Neqas (conform ISO 17043) pentru metoda automatizată și cu provider DTU, National Food Institute/EU Reference Laboratory for Antimicrobial Resistance External Quality Assurance System (EQUAS)-2024, pentru metoda Microdiluției în bulion. ANSP a participat și la controale externe pe domeniul secvențiere genomică în contextul supravegherii RAM: - EURGen-RefLabCap External Quality Assessment exercise 2024, provider DTU, National Food Institute. - EQA3-WGS-AMR test organizat de Statens Serum Institut in the FWD AMR-RefLabCap project. - RingTrial3-WGS-AMR 2024 organizat în cadrul proiectului FWD AMR-RefLabCap project. - DTU Genomic Proficiency Test (PT) 2024 organizat de către EU Reference Laboratory for Antimicrobial Resistance.

					Laboratorul de referință RAM a ANSP a fost organizatorul controlului intern de calitate la nivel național cu laboratoarele membre ale rețelei RNOCL: pregătirea și repartizarea probelor-fantomă de agenți microbieni și/sau parazitari în timpul antrenamentelor în cadrul rețelei naționale de observare și control de laborator (RNOCL).
1.3.6	Elaborarea ghidurilor, procedurilor operaționale standardizate de diagnostic a mecanismelor de rezistență la microorganismele incluse în supravegherea rezistenței la antimicrobiene.	2023	MS, ANSP, USMF “Nicolae Testemițanu”		Indicator realizat 1. Ghidul, elaborat de USMF “Nicolae Testemițanu”, „Detectarea mecanismelor de rezistență la antimicrobiene, interpretarea, aplicarea clinică a rezultatelor, aprobat prin Ordinul Ministrului Sănătății nr. 1239 din 29.12.2023, a fost pus în aplicare pe parcursul a. 2024. https://ms.gov.md/wp-content/uploads/2024/03/GHIDUL_1.pdf 2. ANSP a participat la elaborarea Ghidului „Diagnosticul de laborator al infecțiilor fungice invazive”, aprobat prin Ordinul Ministrului Sănătății nr. 500/2024. https://ms.gov.md/wp-content/uploads/2025/02/Ghid-%E2%80%9EDiagnosticul-de-laborator-al-infecțiilor-fungice-invazive%E2%80%9D.pdf 3. ANSP a organizat ateliere de lucru privind: - implementarea Ghidurilor „Detectarea mecanismelor de rezistență la antimicrobiene, interpretarea, aplicarea clinică a rezultatelor” și „Diagnosticul meningitelor bacteriene acute” din 29 martie 2024. Dispoziția MS nr. 98 din 29 februarie 2024. - actualizarea regulamentului sistemului național de supraveghere epidemiologică a rezistenței la antimicrobiene, 24 octombrie 2024. Dispoziția MS nr. 484-d din 18 octombrie 2024. - identificarea și testarea sensibilității la antifungice a Candida spp. 16 decembrie 2024. Dispoziția MS nr. 182-d din 03 decembrie 2024.
1.3.7	Fortificarea capacităților resurselor umane în diagnosticarea și	2023-2026	MS, MM, AMDM ANSA,		Indicator parțial realizat 1. ANSP/ANSA au organizat atelierul de lucru de prezentare a sistemului de monitorizare a rezistenței la antimicrobiene a

	supravegherea rezistenței la antimicrobiene în contextul implementării „One Health”.		CRDV, USMF “Nicolae Testemițanu”		bacteriilor zoonotice și comensale de la animale de fermă și din alimente de origine animală, în contextul implementării abordării „O singură sănătate”, conform Dispoziției MS/ANSA nr. 386-d /22 din 30 august 2024. 2. ANSA a organizat instruirea specialiștilor din cadrul IP Centrul Național Sănătatea Animalelor, Plantelor și Siguranța Alimentelor (I.P.CNSAPSA), cu suportul proiectului UNIDO, pentru domeniul de siguranță alimentară și domeniul de sănătate animală, în cadrul IISPV, București și IIDSA, București pentru determinarea parametrilor microbiologici în materia primă (de ex. carne) și în cadrul IIDSA (București) instruire pentru metoda de diluție (determinarea rezistenței la antimicrobiene). 3. USMF „Nicolae Testemițanu” a elaborat 3 Programe de instruire EMC „Prevenirea infecțiilor în asistența medicală generală”, „Supravegherea epidemiologică a IAAM și RAM în IMS”, „Prevenirea și controlul IAAM”, 18 persoane fiind instruite în cadrul EMC.
1.3.8	Asigurarea implementării eşalonate a standardului EUCAST de testare a rezistenței la antimicrobiene în toate laboratoarele microbiologice din sectorul uman și veterinar .	2027	MS, ANSP		Indicator parțial realizat 25 laboratoare din rețeaua Sistemului Național de Supraveghere Epidemiologică a Rezistenței la Antimicrobiene au implementat standardul EUCAST; Au fost organizate 3 ateliere de instruire – 3, cu instruirea a cca 20-25 persoane la fiecare atelier.
Obiectiv specific 1.4 Consolidarea capacităților naționale în domeniul supravegherii și controlului bolilor infecțioase, prevenirii și controlului infecțiilor asociate asistenței medicale (IAAM), prin intervenții bazate pe dovezi, către anul 2027					
1.4.1	Transpunerea ghidurilor internaționale în domeniul în domeniul supravegherii IAAM și consumului de antimicrobiene.	2023-2027	MS, ANSP		Indicator realizat De către MS/ANSP/USMF a fost elaborat și aprobat Ghidul pentru prevenirea și controlul infecțiilor în instituția medico-sanitară spitalicească, aprobat prin ordinul Ministrului Sănătății nr. 672/2024 Cu privire la aprobarea Ghidului

					pentru prevenirea și controlul infecțiilor în instituția medico-sanitară spitalicească.
1.4.3	Sporirea performanței laboratoarelor microbiologie privind diagnosticul etiologic a IAAM și rezistența antimicrobiană.	2023-2027	MS, CNAM IMSP, ANSP		Indicator parțial realizat 1. ANSP a asigurat achiziționarea necesarului de reagenți și dispozitive medicale pentru implementarea PN RAM , pentru anul 2024. Includerea agentului patogen - Candida spp., izolata din sânge în sistemul de supraveghere RAM: prin elaborarea proiectului de Ordin al MS ”Cu privire la sistemul național de supraveghere epidemiologică a rezistenței antimicrobiene a bacteriilor și fungilor” , unde se include Regulamentul sistemului național de supraveghere Candida spp.. Proiectul de ordin și Regulament (menționat)se află la etapa de aprobare la Ministerul Sănătății. Standardele de evaluare și acreditare în sănătate au fost revizuite, actualizate și aprobate prin Ordinul MS nr.660 din 05.08.2024. În Standardele de evaluare și acreditare sunt incluse criteriile ce vizează diagnosticul etiologic a IAAM și rezistența antimicrobiană.
1.4.5	Sporirea capacităților specialiștilor din domeniul supravegherii epidemiologice a IAAM și rezistenței la antimicrobiene.	2023-2027	MS, ANSP, USMF „Nicolae Testemițanu” IMSP		Indicator realizat În cadrul USMF „Nicolae Testemițanu” au fost elaborate: - 2 programe actualizate la formarea inițială „Epidemiologia” pentru studenții facultății Medicină 1 și Medicină 2; - 1 program actualizat la formare inițială „Epidemiologie și profilaxia infecțiilor nosocomiale” pentru studenții facultății Fiziokinetoterapie și reabilitare. - 1 program actualizat la formarea inițială „Epidemiologie specială” pentru specialitatea Sănătate Publică.
Obiectiv specific 1.5 Consolidarea capacităților naționale în domeniul de prevenire și control al infecțiilor în domeniul veterinar și agricol privind rezistența la antimicrobiene către anul 2027.					

1.5.2	Accreditarea metodelor de laborator privind determinarea sensibilității tulpinilor la antimicrobiene, privind detecția reziduurilor de antimicrobiene în produse alimentare de origine animală și privind detecția antimicrobienilor în apă destinată adăpării și hranei pentru animale din unitățile de creștere.	2023-2027	ANSP, ANSA, CRDV		Indicator parțial realizat Este revizuită POS comună ANSP-ANSA (I.P. CRDV): „Transportarea tulpinilor izolate în cadrul sistemului de monitorizare a rezistenței antimicrobiene”.
1.5.4	Identificarea mecanismului de implementare a sistemului de monitorizare a rezistenței la antimicrobiene în domeniul sănătății animale și a siguranței alimentelor.	2024, tr. IV	ANSA ANSP		Indicator parțial realizat A fost aprobat Ordinul comun ANSA/ANSP nr. 488/122/2024 Cu privire la sistemul de monitorizare a rezistenței la antimicrobiene a bacteriilor zoonotice și comensale de la animale de fermă și din alimente de origine animală, în contextul implementării abordării „O singură sănătate” (Publicat: 29-08-2024 în Monitorul Oficial nr. 373-376 art. 686). În vigoare din 01.01.2025.
Obiectivul general 2. Creșterea gradului de conștientizare privind rezistența la antimicrobiene a populației generale și a profesioniștilor din sănătatea umană și animală către anul 2027.					
Obiectiv specific 2.1 Dezvoltarea programelor informativ-explicative, orientate către populația generală și populația din grupurile vulnerabile, către anul 2027.					
2.1.2	Elaborarea și difuzarea materialelor informative pentru conștientizarea populației privind consumul rațional consumul de antimicrobiene și RAM.	2023-2027	MS ANSP ANSA AMDM		Indicator realizat 1. În baza Dispoziției MS nr. 531/2024, în perioada 18-24 noiembrie 2024, ANSP a participat în realizarea și desfășurarea activităților Săptămâna Mondială de conștientizare a rezistenței la antimicrobiene cu sloganul „Educăm. Pledăm. Acționăm acum.” - Elaborarea și adaptarea suportului de comunicare și a materialelor informative în cadrul Săptămânii Mondiale de conștientizare a rezistenței la antimicrobiene cu genericul „Educăm. Promovăm. Acționăm acum.”, inclusiv: traducerea/adaptarea flyer, poster,

				banere pentru social media etc.; 2 materiale vizuale la această tematică, etc. - Elaborarea comunicatului de presă, plasarea și diseminarea pe resursele informaționale instituționale în mass-media; - Mediatizarea informațiilor relevante în cadrul Săptămânii Mondiale de conștientizare a rezistenței la antimicrobiene prin interviuri, reportaje, articole în mass-media, abordând următoarele subiecte: administrarea rațională a antimicrobienelelor; prevenirea infecțiilor asociate asistenței medicale; creșterea gradului de conștientizare cu privire la rezistența la antimicrobiene și facilitarea schimbării comportamentale, etc.; - Organizarea mesei rotunde pentru abordarea subiectelor legate de conștientizarea rezistenței la antimicrobiene; - Organizarea și desfășurarea unui flashmob „Prevenim rezistența antimicrobiană!” (elevii CEMF „Raisa Pacalo”). - Realizarea prelegerilor pentru studenții de la USMF „Nicolae Testemițanu” și Universitatea Tehnică privind supravegherea și prevenirea rezistenței antimicrobiene. - Organizarea și desfășurarea ședințelor informative - workshop-uri, discuții publice privind sporirea gradului de conștientizare cu privire la rezistența microbiană și facilitarea schimbării comportamentale. Conform informației recepționate din teritorii, în total la acest compartiment, au fost organizate și realizate: 1 masă rotundă, 50 seminare de instruire, unde au fost instruite 892 de persoane, au fost publicate 4 articole în presa scrisă, pe paginile web și rețelele de socializare au fost mediatizate 59 materiale informative, la TV și radio s-au difuzat câte 1 emisiune, au fost susținute 218 prelegeri, realizate 9612 de convorbiri individuale și în grup. 2. Pe parcursul anului 2024 ANSA a organizat distribuirea către populație, proprietarilor de animale, medicilor veterinari, farmaciștilor și fermierilor a materialelor informative, precum și a Ghidului privind utilizarea prudentă a antimicrobienelelor în medicina veterinară.

					3. AMDM a organizat măsuri de promovare a prescrierii și utilizării raționale a medicamentelor, inclusiv a antimicrobienele de uz uman în cadrul evenimentelor: - Săptămâna mondială de conștientizare a rezistenței la antimicrobiene; - Campania globală de informare și conștientizare privind siguranța medicamentelor ”MedSafety Week”; - 15 prezentări în cadrul IMSP privind aspectele de farmacovigilență și utilizare rațională a medicamentelor; - Publicarea Buletinului Anual de farmacovigilență; - Postări privind siguranța medicamentelor pe pagina de Facebook: Farmacovigilența AMDM.
Obiectiv specific 2.2 Integrarea domeniului rezistenței la antimicrobiene în programele de fortificare profesională, în sectorul sănătății umane și animale, agricol și mediu, către anul 2027.					
2.2.1	Reevaluarea programelor și curriculumelor de instruire intersectorială cu integrarea domeniului rezistenței la antimicrobiene	2023-2027	MS, MEC, ANSA, USMF „Nicolae Testemițanu”, Institutul de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară UTM, Centrul de Excelență în medicină și Farmacie (CEMF) „Raisa Pacalo”, Colegiul		<i>Indicator nerealizat</i>

			Medicilor Veterinari		
2.2.2	Activități de pregătire și instruire a resurselor umane în domeniul rezistenței antimicrobiene.	2023-2027	MS, MEC, MM ANSA, USMF „Nicolae Testemițanu” Institutul de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară UTM CEMF „Raisa Pacalo ” Colegiul Medicilor Veterinari		Indicator parțial realizat USMF „Nicolae Testemițanu” a desfășurat: - Curs EMC „Prevenirea și controlul IAAM”, Număr de instruiți-3. - Curs EMC „Actualități în rezistența la antimicrobiene și programul de stewardship antimicrobian”. Număr de activități organizate – 1; Număr de persoane instruite – 11. - Curs EMC „Microbiologia clinică” Număr de activități organizate – 1; Număr de persoane instruite – 11.
Obiectiv specific 2.3 Realizarea cercetărilor, inclusiv a celor aplicative, pentru dezvoltarea și evaluarea intervențiilor multisectoriale pe domeniul rezistenței la antimicrobiene, către anul 2027.					
2.3.2	Activități de identificare a partenerilor internaționali pentru proiecte de cercetare în domeniul rezistenței antimicrobiene.	2023-2027	MS, MEC, MM, ANACEC, ANSP Institutul de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară UTM USMF „Nicolae Testemițanu”.		Indicator realizat parțial În cadrul structurilor de expertiză ale ANACEC, au fost evaluate și promovate către susținere tezele cu atribuție la obiectivele programului menționat: - teza de doctor habilitat a dlui Dumitru CHESOV cu tema Optimizarea diagnosticului și eficientizarea tratamentului tuberculozei, specialitatea științifică 321.07 - Ftiziopneumologie (Decizia Consiliului de conducere al ANACEC nr. 3 din 23.02.2024); - teza de doctor a dnei Ecaterina NOROC cu tema Evaluarea și prioritizarea factorilor de risc în transmiterea tuberculozei rezistente la pacienții spitalizați, specialitatea științifică 313.02-

					Microbiologie, virusologie medicală (Decizia Consiliului de conducere al ANACEC nr. 8 din 15.11.2024); - teza de doctor a dlui Corloteanu Andrei cu tema Aspecte medico-sociale și microbiologice ale focarului de tuberculoză, specialitatea științifică 321.07 - Ftiziopneumologie (Decizia Consiliului de conducere al ANACEC nr. 8 din 15.11.2024); - teza de doctor a dlui MOROZ Mihail cu tema Apifitostimulinul și efectele acestuia asupra rezistenței nespecifice la ovine și descendenții lor, specialitatea științifică 165.01- Fiziologia omului și animalelor (Decizia Consiliului de conducere al ANACEC nr. 8 din 15.11.2024).
Obiectivul general 3. Consolidarea mecanismelor de introducere pe piață, prescriere și eliberare a preparatelor antimicrobiene în sectorul uman, veterinar și agricol în conformitate cu standardele naționale și internaționale, pentru prevenirea și controlul rezistenței la antimicrobiene, către anul 2027.					
Obiectiv specific 3.1 Fortificarea procedurilor de autorizare privind plasarea pe piață și monitorizarea consumului de antimicrobiene de uz uman și veterinar, precum și procedurilor de achiziționare centralizată a antimicrobienulelor de uz uman și veterinar, către anul 2027.					
3.1.1	Stabilirea standardelor și a cerințelor unice în domeniul autorizării fabricării, importului și plasării pe piață a medicamentelor	2026	MS; MM; MAIA; ANSA; AMDM		Indicator parțial realizat De către MS/AMDM a fost elaborat și prezentat Guvernului proiectul cu privire la aprobarea Regulilor de bună practică de farmacie, ulterior aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 599/2024. (Publicat: 03.10.2024 în Monitorul Oficial n. 414-417).
3.1.2	Elaborarea mecanismelor de implementare a cadrului normativ în domeniul circulației medicamentelor de uz veterinar		ANSA		Indicator nerealizat ANSA se conduce de Ordinul nr. 293/2022 cu privire la notificarea prealabilă a importului/fabricației autohtone/exportul medicamentelor de uz veterinar.
3.1.7	Actualizarea Regulamentului cu privire la monitorizarea restricțiilor privind publicitatea și marketingul antimicrobienulelor	2023-2024	MS, MM, AMDM, ANSA Consiliul Coordonator al		Indicator parțial realizat MS/AMDM - Hotărârea de Guvern nr. 944/2018 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la promovarea etică a medicamentelor prevede interzicerea avizării publicității medicamentelor cu prescripție medicală (inclusiv antimicrobiene), către publicul larg.

			Audiovizualul ui.		Acesta urmează a fi actualizată, urmare a aprobării LEGII MEDICAMENTULUI.
3.1.8	Fortificarea capacităților de monitorizare a implementării restricțiilor privind publicitatea și marketingul antimicrobienulelor.	2023-2026	MS, MM, AMDM ANSA Consiliul Coordonator al Audiovizualul ui.		Indicator realizat În cadrul AMDM, cu atribuții în evaluarea notificărilor și materialelor publicitare pentru medicamentele de uz uman, este instituită Comisia pentru evaluarea materialelor publicitare și monitorizare în privința implementării restricțiilor, compusă din reprezentanți ai Serviciului bunele practici în studii clinice, bunele practici de farmacovigilență, buna practică de laborator, bunele practici de reglementare, precum și Direcția generală de control și inspecție farmaceutică, responsabile și de controlul materialelor publicitare difuzate în Republica Moldova.
3.1.9	Elaborarea măsurilor punitive în domeniul veterinar (în Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008) pentru utilizarea abuzivă, profilactică și în afara indicațiilor de pe etichetă a antimicrobienulelor la animale	2025	ANSA		Indicator realizat În conformitate cu art.196 ¹ alin. (7) din Codul Contravențional, folosirea antibioticelor în hrana pentru animale în calitate de stimulatori de creștere sau cu scop profilactic: se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 500 la 1000 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.
Obiectiv specific 3.2 Monitorizarea circulației pe piață a antimicrobienulelor destinate consumului în domeniul uman, veterinar și agricol și microorganismelor rezistente circulante la om, animale și în produsele alimentare de origine animală și furaje, în special, celor comune omului, către anul 2027.					
3.2.1	Elaborarea și aprobarea ordinului privind consumul de preparate antimicrobiene pentru utilizarea prudentă și responsabilă pe domeniul sănătății animale.	2023-2026	ANSA		Indicator nerealizat ANSA se conduce de Ordinul nr. 297/2022 cu privire la restricționarea utilizării substanțelor antimicrobiene la animale în scopul combaterii rezistenței la antimicrobiene. (Publicat: 23-09-2022 în Monitorul Oficial nr. 291-296 art. 1087).

Obiectiv specific 3.3 Dezvoltarea și promovarea programelor de monitorizare a consumului de antimicrobiene, inclusiv la nivel de instituții medicale, pentru prescrierea rațională a antimicrobienuelor până în anul 2027					
3.3.1.	Implementarea programelor de monitorizare (engl. stewardship) a consumului la nivel de instituție, pentru prescrierea rațională a antimicrobienuelor	2023-2027	MS, IMSP		Indicator parțial realizat MS a inițiat colaborarea cu Centrul Internațional pentru Soluții de Rezistență Antimicrobiană – ICARS (<i>eng.</i> International Centre for Antimicrobial Resistance Solutions). La data de 23-24.09.2024 a avut loc vizita experților misiunii ICARS privind elucidarea situației curente cu referire la combaterea rezistenței la antimicrobiene (RAM) și alinierea potențialului proiect susținut de Centrul Internațional de Soluții pentru Rezistența la Antimicrobiene (ICARS) cu inițiativele existente în Republica Moldova în cadrul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică și în instituțiile medico-sanitare.

